

*о. Мелетій Батіг (Николай Иванович Батиг) БАРСКИЙ МОНАСТЫРЬ ОТЦОВ
ВАСИЛИЯН И БАРСКАЯ ВАСИЛИЯНСКАЯ ШКОЛА*

В статье идет речь об основании и функционировании Барского монастыря отцов Василиан и Барской василианской школы как важных моментов развития образования, воспитания, культуры, популяризации духовности и религиозной морали преимущественно на Барской земле.

Ключевые слова: образование, воспитание, культура, духовность, религиозность, нравственность, церковь.

*Father Meletiy Batig (Nikolai Ivanovich Batig) Barskiy monastery of VASILYAN And Barskiy
VASILYANSKAYA SCHOOL*

This article deals with the foundation and the functioning of Bar Basilian Fathers Monastery and Bar Basilian school as one of the important factor of developing education, upbringing, culture, spirituality, religiosity and morality on territory of Bar.

Keywords: education, upbringing, culture, spirituality, religiosity, morality, church.

УДК 929: 51 (477.44)

О.П. Григоренко

БАРСЬКІ СТОРІНКИ В НАУКОВІЙ БІОГРАФІЇ АКАДЕМІКА В.Б. РУДНИЦЬКОГО

В статті аналізується життєвий і науковий шлях видатного представника наукової еліти нашої держави, доктора технічних наук, академіка, професора, завідувача кафедри вищої математики та комп'ютерних застосувань Хмельницького національного університету В'ячеслава Броніславовича Рудницького і його науково-виробничі зв'язки з інженерно-технічною інтелігенцією міста Бар.

Ключові слова: В'ячеслав Броніславович Рудницький, освіта, педагог, вища школа, університет, доктор наук, професор, наукова школа, Бар.

Пріоритетною в розбудові незалежної молоді України є наявність особистостей високого інтелекту, які володіють сучасними знаннями, досвідом, постійно аналізують динаміку вітчизняних і світових подій як у соціальному, так і в економічному напрямках, здатні випереджати і прогнозувати розвиток, акумулювати можливості і сили, підпорядковані колективи на найважливіших ділянках для досягнення мети. Існує відомий вислів: «Історію творять особистості». Він містить у собі велику долю істини. Бо ж історія – це не що інше, як біографія, – біографія предків, колективів, особистостей. Досвід свідчить, що навіть, якщо всі необхідні історичні умови наявні, велику роль відіграють особисті якості керівника: його кваліфікація, світогляд, масштаб мислення, вміння працювати з людьми і вести їх за собою, воля, розум, цілеспрямованість.

За багатотисячолітню історію з подільської землі вийшло багато людей, які прославили свій край і стали відомими в усьому світі. Особливо почесне місце серед цієї славетної когорти видатних особистостей, що своєю невтомною, титанічною працею, яскравим розумом, організаторським талантом зробили неоціненний внесок у розвиток науки, освіти і культури в Україні і дали можливість нашій державі стати ще більш відомою у світовому співтоваристві, належить автору багатьох монографічних узагальнень, підручників, посібників, доктору технічних наук, доктору фізико-математичних наук, професору, вченому зі світовим іменем, заслуженому працівникові освіти України, академіку Академії наук вищої школи України, Української академії економічної кібернетики, академіку Нью-Йоркської академії наук, видатному представнику наукової еліти нашої країни, завідувачу кафедри вищої математики та комп'ютерних застосувань Хмельницького національного університету В'ячеславу Броніславовичу Рудницькому. В літописі його надзвичайно насиченого наукового життя певне місце займають і сторінки, пов'язані з розвитком науково-технічного прогресу на підприємствах міста Бар.

У новітній історії України професор В.Б. Рудницький з усією відповідальністю усвідомлює, що сучасна українська освіта переживає складні і разом з тим необхідні трансформаційні процеси, які мають на меті посилити її внутрішній потенціал, зробити її самодостатньою щодо вирішення організаційних, кадрових, методичних, фінансових, матеріально-технічних питань, надати їй відповідної гнучкості, здатності оперативно реагувати

на виклики часу, засвоювати передовий педагогічний досвід Європи і світу. У повсякденній діяльності видатного вченого сучасності не сходять з порядку денного проблеми модернізації вищої школи України, покликаної готувати для економіки, політики, науки, освіти, культури високоосвічених, професійно майстерних працівників, наділених не лише найновішими знаннями і вміннями, а й високими гуманними якостями, гідними людини XXI століття. Адже випускники українських університетів, які увійдуть до національної еліти, відповідатимуть за долю країни, її стандарти, просування цивілізаційним шляхом.

22 червня професор В.Б. Рудницький відзначив свій поважний 70-річний ювілей [1]. І справа не лише у високих нагородах, званнях і відзнаках, адже вони є тільки своєрідним еквівалентом того, що зроблено вченим на ниві технічної науки і трансформації вищої освіти нашої держави в загальноєвропейський освітній простір. В'ячеслав Броніславович належить до тієї когорти українських учених, які своєю довголітньою сумлінною й подвижницькою працею заслужили щире любов серед колег-науковців і численних учнів та повагу серед наукового загалу і громадськості. Душевність і доброта, справжня інтелігентність і високі моральні чесноти вченого поєднуються в цій прекрасній людині з раціональністю творчого мислення. В.Б. Рудницький, без сумніву, є особистістю, глибоко зануреною у свою роботу й повністю відданою науці, і водночас – це вимогливий педагог і керівник найвищого гатунку, який ніколи не знає втоми й наполегливий у всіх своїх устремліннях.

До цієї видатної постаті вітчизняної новітньої історії вже певним чином звертали свої погляди науковці, громадські і політичні діячі. Ім'я цієї непересічної особистості сучасної історії нашої держави вже не раз згадувалось в різноманітних науково-технічних виданнях, словниках, енциклопедіях. Посилання на його дослідження можна зустріти як у працях вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Значна кількість праць з'явилася з нагоди сімдесятирічного ювілею всесвітньо відомого вченого. Його багатогранна організаторська і наукова діяльність в основному зводилася до розвитку новітніх наукових технологій.

В історико-краєзнавчих дослідженнях особистість професора В.Б. Рудницького привертає увагу істориків передусім стосовно розвитку і функціонування Хмельницького національного університету – одного з найпрестижніших вищих навчальних закладів не лише Подільського регіону, а й усієї країни. Метою даної публікації є спроба хоча б до певної міри узагальнити життєвий і науковий шлях цієї видатної постаті, яка слугує моральним прикладом для молодого покоління, є взірцем наполегливості, цілеспрямованості непохитної мужності в досягненні поставленої цілі, безмежної відданості своїй Батьківщині, і на цій основі привернути увагу дослідників до створення повноцінної праці про видатних сучасних науковців країни.

Життєва доля професора М.С.Скиби є цілковитим підтвердженням слів одного з найславніших учених світу – шведського біолога Карла Ліннея, який підкреслював, що походить із простої родини, і писав: «З маленької хатинки може вийти велика людина» [2]. Життєвий шлях цієї авторитетної в наукових колах світу людини тісно зв'язаний з Хмельницьким. Народився майбутній технічний геній 22 червня 1940 р. в селі Долиняни Мурованокуриловецького району Вінницької області в сім'ї колгоспників. Ця земля самотня і неповторна. Її чудова природа, хвилясті рівнини, широкі річки, озера-стариці століттями надихали місцеве населення на добрі справи. З цього мальовничого куточка української землі, від порога батьківської хати, від стежки, що вела до рідної школи, починав своє сходження у великий світ професор В.Б. Рудницький.

На думку провідного українського філософа М.Поповича, еліта формується з найбільш обдарованих і сильних особистостей, які пробиваються нагору через соціальні перешкоди, завдяки творчим і організаційним здібностям, культурним і моральним характеристикам [3]. Це й підтверджує біографія вченого, досить-таки характерна для колишнього СРСР. У ті непрості часи сталінська система зламала не одну людську долю. Батьки В'ячеслава Броніславовича були вихідцями із родин споконвічних працюючих сільських трударів. Але саме доля таких людей була жорстоко зневічена злочинним радянським тоталітарним комуністичним режимом, політикою колективізації і голодомором-геноцидом 1932-1933 рр. Батько майбутнього професора з перших днів війни був мобілізований на фронт. Останній лист від нього сім'я отримала 28 квітня 1945 р. А 4 травня 1945 р. прийшла похоронка, в якій сповіщалося, що рядовий Броніслав Рудницький загинув смертю хоробрих поблизу м. Острава на території сучасної Чехії [4].

Малому Броніславу виповнилося лише шість років, як над селом почав витати привид голодної смерті. Не дивлячись на те, що мати працювала в колгоспі у ланці, а дві сестри на

фермі, сім'я ледь животіла. В країні наближався третій радянський голод – 1946-1947 рр. Кожний день по селі їздила підвода і відвозила померлих від голоду на цвинтар. Мати при наближенні підводи закривала очі синові, і так щодня. В 1947 р., коли голод досяг апогею, ніхто не звертався до бідної вдови і не питав, чи треба допомогти в чомусь (адже на руках трое голодних дітей), не загорілася іскра жалості в районного судді, коли він засудив згорьовану матір до 8 років в'язниці за 3 кілограми колосків, які вона зранку назбирала на стерні і несла в подолі, щоб нагодувати голодних дітей. Рано вийшовши заміж, жінка пережила два радянських голодомори – 1932- 1933 і 1946-1947 років. Часто їздила в інші райони, щоб заробити на шматок хліба для дітей в жахливих умовах. Можна навести такий приклад. У 1947 р. східняки їздили в Західну Україну на вантажних вагонах, і коли верталися назад восени, то їх досить діставали ломанами з льоду, який намерзав на цих людях, що їхали, сидячи на вугіллі вантажних поїздів. Коли мати (надзвичайно віруюча католичка) повернулася з в'язниці, то сказала: «...немає «того» світу – рай і пекло на цім світі» [5]. Вона добре пам'ятала, як жила зі своїм чоловіком до 1932 р. (рай) і після 1932 р. (пекло).

У цих складних життєвих обставинах, намагаючись вижити і бути опорою для двох сестер, малий В'ячеслав виконував усю сільську роботу: орав, сів, косив, молотив. До сьомого класу навчанням практично серйозно не займався, оскільки з середини квітня до середини листопада ще з двома однолітками пас сільську череду. Один із них згодом став знаменитим хірургом, інший – відомим селекціонером. Пізніше, в одному зі своїх інтерв'ю, вчений зауважив: «Але на моє щастя, в село завезли велику бібліотеку – близько 2 тисяч томів. Підходящого приміщення не було, тому всі книжки поскладали у стодолу моїх сусідів. Що я робив – відсував дошку в стіні, залазив в середину і щоразу брав по книжці. Прочитаю – віднесу, візьму іншу. Так за п'ять років я прочитав усі книжки, навіть «Капітал» К.Маркса. То ж усі знання я отримав там, а не в школі – це був перший мій університет. До цих пір пам'ятаю напам'ять вірші О.Пушкіна, Т.Шевченка, С.Руданського та інших поетів» [6].

Як і більшість його ровесників, після закінчення середньої школи В.Б. Рудницький працював у колгоспі, на шахтах Донбасу. Три роки відбував строкову службу в лавах радянської армії. В родинному архіві зберігається кілька похвальних грамот за роботу на колгоспних ланах та ударну працю на будівництві вугільних шахт. Трудове загартування стало важливою опорою в його подальшому житті.

Навчався на механіко-математичному факультеті Львівського державного університету імені І.Франка. Лекції, семінарські заняття, колоквіуми, диспути захоплювали у вир студентського життя. Непомітно пройшов перший рік навчання. В заліковій книжці за результатами здачі екзаменів були виставлені тільки відмінні оцінки. Але все це давалося в результаті напруженої праці. Адже вимоги до навчання в цьому престижному вищому навчальному закладі були дуже високими. Керівництво університету, деканати, завідувачі кафедр вимогливо ставилися до організації навчального процесу, прискіпливо розглядали кожне порушення як з боку студентів, так і з боку викладачів на виробничих нарадах, зборах і засіданнях громадських організацій. Та наполегливість і зусилля давали позитивний результат. Упродовж усіх років навчання, щоб не так відчувати матеріальну скруту, юнак систематично підробляв на залізничній станції. Вже з першого курсу В.Б. Рудницький був активним членом студентського наукового товариства. У співавторстві з викладачами опублікував ряд наукових робіт. Його наукові здобутки були помічені. Стажувався у Варшавському університеті під керівництвом президента Польської академії наук професора Вітольда Новацького. В цьому університеті він захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора фізико-математичних наук.

Маючи можливість продовжувати наукову кар'єру в столиці, В.Б. Рудницький без вагань у 1972 р. переходить на роботу в Хмельницький національний університет [7]. Тут він одружився зі своїм єдиним і вірним коханням – з Валентиною, тут народилися і вирости його дочка і син, з цим краєм пов'язане все його наступне життя.

Професор В.Б. Рудницький вдало поєднав педагогічну діяльність з науковою. Він є відомим спеціалістом у галузі контактних взаємодій деформованих твердих тіл. Йому належать постановка, широкі систематичні дослідження і розробка ефективних методів розв'язання контактних задач для тіл з початковими напруженнями. Запропоновані професором В.Б. Рудницьким розв'язки плоских і просторових задач контактної взаємодії, пружних тіл лінеаризованої теорії пружності стали науковою передумовою створення інженерної методики розв'язування проблеми передачі навантаження в тілах з початковими напруженнями. В

.....
університеті діють 17 наукових шкіл. Науковий рівень цих шкіл засвідчує проблемність тем і науковий імідж керівників. Професор В.Б.Рудницький уже впродовж багатьох років очолює наукову школу «Контактна взаємодія тіл з початковими напруженнями» [8]. Саме завдяки титанічним зусиллям В'ячеслава Броніславовича в галузі наукових пошуків відзначається позитивна динаміка якісних і кількісних показників розвитку всіх основних напрямів діяльності університету. Це стало підставою для клопотання про надання Хмельницькому державному університету статусу національного. 21 липня 2004 р. Президент України підписав Указ, в якому зазначалося: «Ураховуючи загальнодержавне і міжнародне визнання результатів діяльності Хмельницького державного університету у розвиток національної освіти і науки постановляю: надати Хмельницькому державному університету статус національного» [9].

Професор В.Б. Рудницький став бажаним доповідачем на вітчизняних і міжнародних наукових конференціях. Учений гідно представляв Україну з науковими доповідями на всевітніх конгресах, конференціях та інших міжнародних наукових форумах у США, Англії, Франції, Німеччині, Японії, Китаї, Австралії, Ізраїлю, Швейцарії, Норвегії, Фінляндії, Іспанії, Італії, Канаді, Чехії, Бразилії, Аргентині, Болгарії, Єгипті й інших країнах. В'ячеслав Броніславович отримував особисті гранти в підтримку своєї наукової діяльності від США, Єврокомісії, НАТО, Швейцарії, Австрії, Норвегії, Японії, NASA, Англії, Канади. Лише за останні кілька років професор В. Б. Рудницький побував більше ніж на 30 міжнародних конгресах. Ректор Хмельницького національного університету доктор технічних наук, професор М.С. Скиба переконаний, що «кожна міжнародна конференція – це ще один крок на шляху до утвердження університету в світовому освітньому і науковому просторі; це – не лише обмін набутим досвідом, напрацюваннями, але й можливість закласти підґрунтя для пошуку нових партнерів» [10]. Доповіді професора В.Б. Рудницького завжди викликають жвавий інтерес наукової громадськості. За запрошенням професора Джона Аггуріса він прочитав німецькою мовою цикл лекцій для студентів Штутгартського університету. Вже впродовж багатьох років В'ячеслав Броніславович підтримує тісні ділові контакти з такими відомими в усій країні вченими і громадсько-політичними діячами, зокрема з Президентом НАН України Б. Патонем, народними депутатами України Б. Тарасюком, А. Гриценком, М. Томенком, І. Кириленком, А. Яценюком, В. Кравчуком, О. Лукашук, лідером Об'єднаної демократичної опозиції Ю. Тимошенко, колишнім послом України в США і Канаді Ю. Щербаком, послом США в Україні Д. Тефтом, ректором Кам'янець-Подільського національного університету імені І. Огієнка професором О. Завальнюком, директором Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університету імені І. Огієнка академіком Л. Баженовим, академіками НАН України В. Смолієм і П. Троньком, народним художником України М. Мазуром, керівниками сільгоспідприємств, Героями України П. Івашуком та В. Петринюком, Президентом АПН В. Кременем, ректором Київського національного університету імені Т. Шевченка професором Л. Губерським

У 1991 р. вчена рада Токійського університету обрала професора В.Б. Рудницького своїм почесним доктором наук. Після цього авторитетний журнал «Applied mechanics reviews», у якому друкуються роботи вчених, чий імена відомі в світі, і який видається в Нью-Йорку, замовив у В'ячеслава Броніславовича статтю, і один з номерів майже повністю був присвячений нашому видатному землякові. Наукова діяльність професора В.Б. Рудницького гідна подивування. Його роботи підготували ґрунт для багатьох відкриттів. Перелік наукових праць ученого містить понад 400 назв. Багато з них стали класичним надбанням світової науки.

Науковий авторитет професора В.Б. Рудницького стрімко зростає з роками напруженої праці. Держава високо оцінила наукові заслуги свого славного сина. 15 квітня 1993 р. за вагомий особистий внесок у розвиток і впровадження наукових дослідів та підготовку висококваліфікованих кадрів йому присвоєно почесне звання заслуженого працівника освіти України.

Спільно з директором Інституту механіки НАН України О.М. Гузем В'ячеслав Броніславович видав фундаментальну працю «Основи теорії контактної взаємодії пружних тіл з початковими (залишковими) напруженнями» [11]. В цьому дослідженні викладені основи теорії контактної взаємодії пружних штампів і тіл з початковими (залишковими) напруженнями в рамках лінеаризованої теорії пружності. Розглядаються тіла з початковими (залишковими) напруженнями у вигляді півпростору і шару, які взаємодіють з пружними циліндричними штампами і півплощини, що взаємодіє з пружним прямокутним штампом. Досліджена контактна взаємодія пружної півплощини з початковими (залишковими) напруженнями

.....
підкріпленою тонкими пружними накладками. Основні результати наведені в загальній формі для теорії кінчених (великих) початкових деформацій і двох варіантів теорії малих початкових деформацій. Це видання є однією з перших монографій у світовій науковій літературі стосовно контактної взаємодії пружних штампів і пружних основ з початковими (залишковими) напруженнями.

У 80-их роках минулого століття професор В.Б. Рудницький спільно з науковцями Інституту механіки імені С. Тимошенка здійснював госпдогвірну роботу на Барському машинобудівному заводі з розрахунку на якість і довговічність нагрівального обладнання, систем водяного нагрівання та нагрівальних котлів, а саме: котли водогрійні, котли нагрівальні модульні, котли електроводогрійні, котли сталеві електроводогрійні, устаткування сонячного нагрівання, різного роду підігрівачі (пароводяні, водоводяні, швидкісного підігрівання, водяного тепла відбору та інші). Практично була розв'язана задача переносу тепла для нестационарного розподілу для конкретних вищезгаданих апаратів одночасно з розв'язком задачі оптимального його розподілу. Було одержано ефективні розв'язки, які можна використовувати в інженерних розрахунках. Крім того, до цих робіт вдалося підключити велику кількість студентів, які потім використовували в своїй діяльності (після закінчення університету) вищезгадані розв'язки. Основним завданням цієї тематики було питання навчання студентів та інженерів, що мали математичну підготовку в об'ємі технічного ВНЗ, для розв'язування задач нестационарного теплообміну, які часто зустрічаються в багаточисельних інженерно-технічних розрахунках.

Професору В.Б. Рудницькому вдалося залучити значну кількість робітничої молоді міста Бар на заочне навчання, яка потім, після закінчення ВНЗ, працювала на відповідальних ділянках заводу. Під час виконання теми вчений організував науковий семінар для розгляду методів розв'язування задач, які пов'язані з актуальними дослідженнями в галузі нестационарного конвективного теплообміну (граничні умови четвертого типу) для інженерно-технічного персоналу. Цей семінар під керівництвом професора В.Б. Рудницького користувався великим авторитетом, його відвідували інженери з інших підприємств. Це були семінари, лекції для обдарованих інженерів, які значно покращували своє виробництво в галузі розрахунку деталей і конструкцій нагрівальних приладів. Така співпраця тривала до 90-х років і закінчилася в зв'язку з крахом СРСР. Професор В.Б. Рудницький і донині зустрічається з колишніми барськими колегами, більшість із яких продовжує працювати над вищезгаданими проблемами.

Незважаючи на велику зайнятість, професор В.Б. Рудницький веде велику громадську роботу. Він є членом Європейської Міжнародної асоціації з обчислювальної механіки (м. Гетеборг, Швеція), членом спеціалізованих учених рад для захисту дисертацій Інституту механіки НАН України та Хмельницького національного університету, членом методичної комісії з прикладної математики та обчислювальної механіки Міністерства освіти і науки України [12].

Студентській молоді імпонують слова В'ячеслава Броніславовича про те, що для досягнення успіху треба ставити мету дещо вищу, ніж та, яку тепер можна досягнути. Він часто наводить студентам таку крилату мудрість: «Щасливий випадок допоможе тільки тій людині, яка добре підготовлена до нього». Одного разу, коли В'ячеслав Броніславович прочитав лекцію і, як завжди, запитав у студентів, чи є в них запитання, почув несподіване, зовсім не дотичне до теми лекції: «В'ячеславе Броніславовичу, скажіть, будь-ласка, який він сучасний інтелігент»? Як досвідчений педагог і науковець, учений збагнув, що хвилює студентів, бентежить їхні молоді душі, і дав просту та влучну відповідь: «Добра людина». Ввічлива, порядна, світла голова. Майстер своєї справи. Самокритична і щедра душею, яка завжди прагне знати більше і не шкодує свого досвіду іншим. Сучасний інтелігент – це бентежна совість, розум, почуття власної гідності, це гордість, справедливість, постійне вболівання за долю рідного народу, за його теперішнє і майбутнє. Якщо це зібрано в одній людині – вона інтелігентна».

Попри великі наукові здобутки, державні нагороди, В'ячеслав Броніславович залишається взірцем скромності для своїх підлеглих. Високий професіоналізм, наукове сумління і принциповість, чітка громадянська позиція, вимогливість у поєднанні зі щирістю і доброзичливістю притягують до В'ячеслава Броніславовича як його колег, так і студентську й аспірантську молодь.

Професор В.Б. Рудницький усім своїм еством, усією душею відданий Україні. Це трибун, державотворець, борець, громадянин, людина, яка не може миритися з неправдою та

несправедливістю. Від цього йому не завжди легко і комфортно в житті, він зазнає багато душевних страждань. Але інакше жити не може. В'ячеслав Броніславович не став дуже багатим матеріально, але духовно, творчо, науково він є надзвичайно багатою людиною. Як річка в час весняної повені вбирає в себе потужні потоки води і наповнює своє русло могутньою енергією, так і професор В.Б. Рудницький сповнений творчими планами, реалізація яких сприятиме зміцненню молоді Української держави.

Наукова, педагогічна, громадська і організаторська діяльність професора В.Б. Рудницького органічно поєднується з духовним багатством його душі. Він, уважний і спостережливий природолюб, пильно стежить за всіма подіями суспільно-політичного життя країни, читає багато літератури на історичну тематику. Вірним і надійним супутником упродовж кількох десятиріч є дружина Валентина. Вони навчалися в одному ВНЗ, там і познайомилися. Валентину Полікарпівну поєднує з чоловіком духовне багатство, щирість почуттів, єдине розуміння подолання проблем, що неминуче виникають у подружньому житті. Добрими і щирими людьми виростило подружжя Рудницьких дочку Оксану і сина Тимофія.

Працелюбність, високий інтелектуальний рівень, щедра людяність професора В.Б. Рудницького викликають до нього повагу колективу співробітників та студентів університету. Завдяки таким науковцям, Хмельницький національний університет не лише активно розширює горизонти вітчизняної освіти і науки, а й наполегливо здобуває світове визнання, плідно працює у різних напрямках міжнародного співробітництва, бере активну участь у різноманітних міжнародних проектах, конференціях, програмах обміну студентами, викладачами та науковцями.

Доктор технічних наук, професор Хмельницького національного університету В.Б. Рудницький уособлює кращі риси педагога, вченого, ректора, державотворця, людини, якою може пишатися українська земля.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. 70 років В'ячеславу Броніславовичу Рудницькому. Буклет. – Хмельницький, 2010. – С.1-2.
2. Вервес Ю. Карл Лінней. Король систематики // Україна молода. -2007.-7 червня. – С.12.
3. Попович М. Еліта як соціальний феномен // Еліта і цивілізаційні процеси формування націй. – К., 2006. – С.11.
4. Цей документ і досі зберігається в сім'ї В.Б. Рудницького. З ним син уже впродовж багатьох років відвідує місце поховання батька.
5. З родинного архіву В.Б. Рудницького.
6. Шандовська Л. «Пас худобу, добував вугілля, а став математиком» // Хмельниччина. – 1998. – 17 липня. – С.2.
7. Золота книга кафедри вищої математики та комп'ютерних застосувань (1962-2002 роки). – Хмельницький, 2002. – С.9.
8. Віхи поступу. До 40-річчя з дня заснування механічного факультету Хмельницького національного університету. – Хмельницький, 2007. – С.15.
9. Університет (газета Хмельницького національного університету). – 2004. – №6. – С.1.
10. Йохна М.А. Міжнародне визнання університету // Скиба Микола Єгорович. Ректор Хмельницького національного університету. Літопис творчих звершень. – Хмельницький, 2009. – С.53.
11. Гузь А.Н., Рудницький В.Б. Основы теории контактного взаимодействия упругих тел с начальными (остаточными) напряжениями. – Хмельницький, 2006.
12. Біжучий архів Хмельницького національного університету. Папка «Наукова робота в 2009-2010 навчальному році». – С.8.

***А.П. Григоренко* БАРСКИЕ СТРАНИЦЫ В НАУЧНОЙ БИОГРАФИИ АКАДЕМИКА В.Б. РУДНИЦКОГО**

В статье анализируется жизненный и научный путь выдающегося представителя научной элиты нашего государства, доктора технических наук, академика, профессора, заведующего кафедрой высшей математики и компьютерных приложений Хмельницкого национального университета Вячеслава Брониславовича Рудницкого и его научно-производственные связи с инженерно-технической интеллигенцией города Бар.

Ключевые слова: Вячеслав Брониславович Рудницкий, образование, педагог, высшая школа, университет, доктор наук, профессор, научная школа, Бар.

O.P. Hryhorenko **BAR PAGES IN SCIENTIFIC BIOGRAPHY OF ACADEMICIAN V.B. RUDNYTSKY**

This article analyzes the life and scientific development of a famous representative of the scientific elite of our country, PhD, Academician, Professor, Head of Department of Mathematics and Computer Applications of Khmelnytsky National University Vyacheslav Bronislavovich Rudnytsky and his scientific and industrial relations with engineering and technical intelligentsia of Bar.

Keywords: Vyacheslav Bronislavovich Rudnytsky, education, teacher, high school, university, Ph.D., professor, Scientific School, Bar.

УДК 316.7 (077.44)

I.B. Харитонова

ІСТОРИЧНІ ЦЕНТРИ ДУХОВНОГО ЖИТТЯ МІСТА БАРА

Стаття присвячена вивченню історії центрів духовності міста Бар та дослідженню проблеми походження святинь, що знаходяться в храмах міста. Досліджені матеріали пропонуються до використання викладачам, краєзнавцям, студентам та учням.

Ключові слова: центри духовності, православ'я, римо-католицька церква, греко-католицька церква, храм, церква, костел, монастир.

Вважаємо за необхідне зупинитися на проблемі наукового дослідження та вивчення історії духовних святинь на території міста Бар.

В історичному минулому невеликого подільського містечка переплелися шляхи народів різних віросповідань – православних, католиків, євреїв тощо.

Сьогодні в місті діють римо-католицький костел Святої Анни, Свято-Успенська православна церква, греко-католицька церква із монастирем та жіночий монастир сестер-бенедиктинок-місіонерок. Історичне минуле цих храмів та реліквій, що знаходяться в них, мало відоме сучасникам, тому потребує дослідження та детального вивчення.

Давно вже відгули голоси предків-козаків, не пишуться царські укази, влада не руйнує храмів, не ворогують католики і православні. Лише руїни старої фортеці, церква, костел, монастир повертають нас у минуле, щоб поринути у вир міжконфесійних суперечностей та прослідкувати процес формування на території міста Бар православної та католицької громад, починаючи із першої половини XVI століття.

Дослідження історії будівництва храмів та формування громад різних релігійних конфесій викликає необхідність наукового дослідження та вивчення проблеми святинь, що знаходяться в храмах міста.

Мета статті – дослідити процес становлення на барській землі православної та католицької громад, які сьогодні складають основну частину населення міста, а також вивчити історію храмів сучасного міста Бар.

Історія Поділля загалом і Барського староства зокрема в різні часи привертала увагу багатьох дослідників, учених, краєзнавців. Наукове вивчення регіону, становлення подільського краєзнавства було започатковане в другій половині XIX – на початку XX століття фундаментальними працями М. С. Грушевського, В. Б. Антоновича, М. С. Симашкевича та інших краєзнавців.

Результати краєзнавчих досліджень історичного минулого Поділля за останні десятиліття пов'язані з іменами Л. В. Баженова, Й. І. Винокура, В. С. Прокопчука, М. М. Кравця та інших. Серед місцевих краєзнавців значну дослідницьку роботу було проведено І. Д. Барладиним, М. П. Йолтуховським, с. П. Навроцьким. Та особливу увагу в контексті обраної теми привертають ґрунтовні дослідження М. І. Яворовського «Историко-статистическое описание заштатного г. Бара и заштатного Барского Свято-Покровского монастыря» та Ю. Й. Сіцинського «Храмы города Бара Могилёвского уезда : исторический очерк». Найбільш повно в цих дослідженнях розкрито проблеми етнічних взаємин населення, описано протистояння між різними конфесіями, дано детальну інформацію про історію храмів, збудованих у місті Бар. Тому особливим предметом нашого зацікавлення та основою для початку дослідження історії формування й діяльності на території Бара православної, римо-католицької і греко-католицької громад стали саме ці праці. Вирішення цієї проблеми є